

**ОЛЬГА ЦАРИК, доцент,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя**

ВІДГОМІН ЕМОЦІЙНО-ЕСТЕТИЧНОЇ ТОНАЛЬНОСТІ НОВЕЛ СТЕФАНИКА У МАЛІЙ ПРОЗІ БОГДАНА ЛЕПКОГО ТА ВЛАДИСЛАВА ОРКАНА

У статті розглядається мала проза українських письменників Василя Стефаника і Богдана Лепкого та польського митця Владислава Оркана. Аналізуються типологічні перегуки і відповідності малої прози Б. Лепкого та В. Оркана на проблемно-тематичному і жанрово-стильовому рівнях на тлі новелістики В. Стефаника

Ключові слова: українсько-польські зв'язки, поля відношень, діалоговість, впливи, типологічні відповідності.

В статье рассматривается малая проза украинских писателей Василия Стефаника и Богдана Лепкого и польского литератора Владислава Оркана. Анализируются типологические соответствия малой прозы Б. Лепкого и В. Оркана на проблемно-тематическом и жанрово-стилевом уровнях на фоне новеллистики В. Стефаника.

Ключевые слова: украинско-польские связи, поля отношений, диалогичность, влияния, типологические соответствия.

Small prose of the Ukrainian writers Vasyl Stefanyk and Bohdan Lepkyi and Polish artist Vladyslav Orkana is examined in the article. The typological similarities and correspondences of short stories of B. Lepky and V. Orkan at problematical-thematic and genre-style levels on the prose phone of V. Stephanyk are analysed.

Key words: ukrainian-polish relations, fields of relations, dialogue, influences, typological correspondences.

Творчість Василя Стефаника давно стала критерієм оцінки малої прози, мірилом майстерності його наступників. Першим, хто відразу почав користуватися тим критерієм, причому насамперед у стосунку до власної творчості, були український письменник Богдан Лепкий та польський - Владислав Оркан. Починали з характерів, уподобань і смаків, доходячи до творів, їх стилу. В. Стефаник з перших розмов з Лепким виніс враження, що "попович має сентименти до села" [Лепкий 1991: 678], і в новелі "Серце" назвав його "найбільше перечуленим поетом" [171,318-319], а в автобіографії, писаній для І. Лизанівського 9 лютого 1926 р., наголосив, що Лепкий – "це чи не найніжніший чоловік, якого я в житті стрічав" [Стефаник 1943: XLVI]. З тих польських письменників і поетів, з якими Стефаник, за його оцінкою, "жив найближче", він виділяв, крім С. Пшибишевського, і Владислава Оркана [там само].

В. Оркан, зі свого боку порівнював Стефаника і Лепкого, а малюнки першого називав "пеклом". Така інформація має своїм джерелом відому доповідь Б. Лепкого у Кракові з 1903 року. "Перечулений поет", визначаючи емоційно-естетичну тональність новел Стефаника, посилався і на враження Оркана: на його погляд, Стефаник – "здивлений в землю і заслуханий в її стогони, малює ніч без зарання, розпуку без надії. Оркан називає його малюнки пеклом" [Лепкий 1997: 32].

Відмінності в характерах вабили до себе цю, так би мовити, "краківську трійцю" і відтінювали спільне та відмінне в їх творах. Лепкий, як homo domesticus (людина домашня), наголошував на простоті і демократизмі – передумові дружби: "Хто не робився важним і не дер носа догори, до того і я ближче хилився. До Оркана особливо. Була це так само оригінальна поява в польській літературі, як Стефаник у нашій" [Лепкий 1997: 67]. Далі маємо влучну зіставну характеристику Стефаника та Оркана, яка спирається на тезу, згідно з якою немає збитих тем. Кожну тему

оригінальний талант може розробити по-своєму. “Стефанік брав теми до своїх новел з Покуття, чи там, ще докладніше кажучи, з Русова, Оркан з Підгалля чи з Поремби Велькей. Оба радо писали говорами своїх рідних сіл, мали знаменитий дар помічування непомітних імпульсів людської вдачі, стемнювали кольори своїх малюнків і крізь придимлені шкла гляділи на світ, а на світ хлопський зокрема. Навіть такі самі мали чорні чуприни та радо вбиралися в чорне. Тільки Оркан був багато рухливіший від Стефаніка. Він нагадував гірського вірла, що зі скелястого Подгалля злітав іноді на доли, тоді як Стефанік скидався більше на покутського газду, що вбрав на себе “панцке” вбрання і замість чепигів узяв перо до рук [...]. Оба були незрівнянні оповідачі [...]. Та ще одно робило їх подібними до себе: сентимент до мами. Для обох “мама” то було святе слово. Не вимовляли його часто, але як вимовляли, то обличчя їх молоділи, і яесь сьєво ясне і тепле осінувало їх нараз. Кращали” [Лепкий 1997: 67-68].

Коли Оркан оповідав про те, що “бачив, чув і відчував” [Лепкий 1991: т.2,с.681], то “очі йому горіли і по його обличчі бігала та несамовита невинно-хитра усмішка, що нагадувала дитину і Мефіста” [там само], але в його оповіданнях “завсігди скривалася якась-то глибша думка, яесь помічення, схоплене з іншої точки, ніж та, з якої ми привикли дивитись на село і його справи. Нагадував старого газду-філософа, на перший погляд буцім такого собі звичайного і покірного, а по правді, багатшого духом і більше освідмоленого від не одного пана з міста. І про що Оркан не балакав би: про ліси й пасовиська, про загальне голосування, про сойм і парламент чи про складне польсько-українське питання,— він усе якусь цікаву гадку кинув і ніколи не зійшов з позиції правди та справедливості, ніколи не переставав бути чоловіком, гуманістом” [там само,681-682]. Словом, до розмови ніколи йому тем не бракувало. Особливо як розмова зійшла на село й на хлопів” [там само,683].

Ці декілька прикладів, які знаходяться у спогадах, листах і творах Б. Лепкого, В. Стефаніка та В. Оркана, засвідчують ту глибинну, психологічну основу, що зумовлювала їх світовідчуття — одне з джерел індивідуальних стилів письменників. Якщо польського та двох українських письменників цікавили спільні проблеми, якщо вони як особистості знаходили взаєморозуміння, шанували один одного і належно поцінювали свої “малюнки”, “образки”, обдаровуючи себе навзаєм власними книжками з теплими дедикаціями і зберігаючи їх, як і пам’ять про зустрічі, співробітництво замолоду, аж до смерті,— то все це дає підстави для трактування їх творчого взаємовпливу як дуже своєрідної взаємоорієнтації, взаємостимуляції та взаємооцінки, а не наслідування й уподібнення. Кожен з них розумів свою “інакшість”, залишаючись індивідуальністю, яка відбивалася стилевою своєрідністю при використанні однотипних жанрових структур — у даному разі новели.

Отже, вірність собі, щирість висловлювання, загальна суб’єктивність конкретизувалася в лірико-сентиментальну гармонійність (“перечуленість”, “ніжність”, “меланхолійність” тощо) у Б. Лепкого; в трагедійно-драматичну больову напругу (“пекло”, “біль”, “страждання”) у В. Стефаніка; в лірико-іронічну філософічність (“невинно-хитра усмішка”, гуманіст, подібний до “газди-філософа”) у В. Оркана.

Всі три письменники почали друкувати “малу прозу” одночасно, в період між 1896 – 1900 роками. “З села” — перша збірка оповідань Б. Лепкого вийшла 1898 року; “Новели” (“Nowele”) В. Оркана — тоді ж; “Синя книжечка” — книжковий деб’ют В. Стефаніка — з’являється 1899 року.

Напутне слово першому дав критик Лев Турбацький, другому — письменник К. Тетмайер, книжку В. Стефаніка представив публіці професор С. Смаль-Стоцький. У кожного з них у цей період, на переломі віків, одна за одною виходять нові збірки: “З життя” (1899), “Оповідання” (1901) — у Лепкого; “Над пірвою” (“Nad urwiskiem”) (1900) — в Оркана; “Камінний хрест” (1900) і “Дорога” (1901) — у Стефаніка.

Частота книжкових публікацій, не кажучи вже про першодруки окремих творів і циклів, відбивала творчу інтенсивність кожного. При їх зустрічах розмова, як правило, починалася з питання, “що пишеш?”, друзі ділилися задумами. Можна, мабуть, говорити про змагальність талантів, не отрусну заздрістю.

У такій ситуації можливі не тільки генетично-контактні альяси, інтертекстуальні вкраплення, а й текстуальні перегуки, відповідності. До прямих запозичень, ремінісценсій, перифраз доходить в людей неоригінальних, без таланту. Обдаровані, потужні таланти навіть у формі традиційних жанрів виявляють власний стиль.

Це переконливо виявляється в художній реалізації фундаментальних для селянських письменників тем, що стають наскрізними мотивами їх творчості, архетипними образами,— теми землі, дому, дороги, свят, буднів і всього, що пов’язане з ними, забезпечуючи життя людини. Йдеться про екзистенційну проблематику людського буття, людської долі.

З усього складного комплексу цих тем і мотивів, які по-своєму втілені в художніх світах пи-

сьменників, виділимо тему поділу землі, її розмежування між різними станами, власниками, з чим пов'язана проблема володіння, успадкування і забезпечення людського існування (щастя чи нещастя). Це одна з одвічних тем, принаймні, відтоді, як виникла приватна власність.

Концепт землі дав назву не одному творові в світовій літературі. Ставлення людини до землі є одним з базових елементів її мотиваційної сфери. Володіння нею, розміри власності чи оренди диференціюють людей, визначають взаємини між ними, якщо не брати до уваги інших чинників мотивації людських взаємин. У В. Стефаника, В. Оркана, Б. Лепкого тема землі є також наскрізною, але в жанрово-стильовому аспекті представлена своєрідно. У Стефаника вона не вийшла поза структурні межі новели, хоча тільки одна з новел має назву "Вона – земля". Задумана автором драма "Земля" не була написана. Під такою назвою йшла свого часу інсценізація, створена Блавацьким. Проте лейтмотив землі проймає більшість Стефаникових творів і дуже гостро постає в новелі "Межа" (1927), присвяченій М. Хвильовому. В Оркана проблема землі, покральної межами, постає в циклі "Nad urwiskiem" (дві новели), назва якого дала найменування другій збірці. Проте опозиція "земля – людина" є основою сюжету повістей цього письменника "Komorniki" (1900), "W roztokach" (1903). Подібна ситуація і в Б. Лепкого. В його ранніх оповіданнях мотив землі, її розмежування і перерозподілу проходить серед інших в ряді творів (досить своєрідно в новелі "Підписався" (1899), зате стане центральним у повісті "Під тихий вечір" (1923) і конструктивним у "Веселці над пустарем" (1930)).

Як бачимо, мотив землі був постійним у цих письменників при осмисленні не тільки теми "людина і земля", а й багатьох інших у різних жанрових формах. Тому з метою дослідження жанрово-стильової самотності трьох письменників, між якими зафіксовано чимало світоглядно-естетичних подібностей, зумовлених літературним життям Галичини, особистими контактами, зосередимось на трьох текстах новелістичної структури, в яких домінантою художнього світу виступає концепт межі як лінії, що відділяє і позначає чужі земельні володіння. Це – "Над урвищем" В. Оркана, "Підписався" Б. Лепкого і "Межа" В. Стефаника. Твір В. Оркана "Nad urwiskiem" по-українськи переклав Ю. Попсуєнко як "Над прірвою". Українськомовна версія, на наш погляд, не зовсім адекватна до оригіналу, причому з дитиху під спільною назвою представляє тільки першу частину.

Концепт межі дуже багатозначний і поліаспектний. В обраних для аналізу текстах вирізняються три грані проблеми, яку можна осмислювати з його допомогою. У зв'язку з правом успадкування землі дітьми постійно зменшується розмір поля, що припадає на одну сім'ю, і постає питання: "Як жити далі?" (над цим думає герой В. Оркана – Бартек). Як утриматись від спокуси не збільшити свою власність, підрізавши межу за рахунок сусіда. Порушення встановленої межі породжує чвари, бійки, суди. Конфлікт розв'язується в залежності від численної кількості різних факторів та їх поєднання. Ця ситуація лежить в основі твору Б. Лепкого "Підписався".

Людина, яка захищала своє право, вдалась до крайнього засобу – вбити кривдника, відсиділа кару у в'язниці, перед смертю осмислює вчинок і правдується перед Богом, як найвищою інстанцією справедливості. Це – канва художнього світу в новелі Стефаника.

Всі три твори, по суті, безфабульні. Їх сюжети не динамічні. Письменники зосереджують увагу на кількох постатях, серед яких головною, концептуальною є одна. В Оркана – сім'я гуралів Бартек та Улья, але остання виявляється тільки окремими репліками-запитаннями, на які вибухає довгими монологами її чоловік.

У Лепкого – брати Олекса і Гринько судяться за межу, яку переорав Олекса. Їх мирять у суді. Ухвали не хоче підписати Олекса, хоча визнає рацію урядника з суду.

У Стефаника – всі персонажі безіменні: двоє старих людей та їх доньки, котрась з яких промовляє лише пару слів, поки батько виголошує свій монолог, звернений до Бога.

Найбільший текст (5 сторінок поширеного формату) залишив Б. Лепкий, композиційно розділивши його на три частини, найкоротший (2,5 сторінки) – Стефаник; перша частина дитиху Оркана вкладається також у 2,5 сторінки. Однак у кожного з них сконцентровано велику інформацію суспільного, морального і родинно-побутового характеру. У Лепкого її передає з ноткою іронії наратор-спостерігач в стилі уснонародної оповіді; в Оркана – відавторський наратор в формі об'єктивної розповіді; в Стефаника цілковито звучить голос центральної постаті, автор заявляє про себе, як у драмі, в кількох стислих ремарках, що переходять у невласне пряму мову старої. Семантично вагомими думками для концепції творів проголошують у кожного письменника також головні персонажі. І саме в цьому моменті маємо не просто перегуки, а безпосередні збіги думок. Так, Олекса Лепкого, що спересердя переорав межу між своєю та рідного брата нивою, розмірковує: "Людей росте, а землі ні. І яке тут добро? Як же тут людям не іти за море? Чоловік не птиця, у воздух не полине, землі потрібує, а землі нема. От хоч би і ця нива. Колись була одна, а нині роз-

черепилася, на нього і на його брата Гринька, а по їх смерті ще гірше розчерепиться, бо діти є” [163, т.1, с.446]. Між його роздуми “втискається” наратор, коментуючи їх та інформуючи читача, що тоді відбувається. “Так мислив Олекса, – пояснює він, – а тим часом крізь відвалену межу зора-на земля як хвиля чорної води плила та плила і зливалася в одну, багато ширшу річку.

Олекса всміхнувся:

– Сам пан Біг, видно, не хоче, щоби їх ділити, лиш щоби були разом” [там само].

Орканів Бартек, споглядаючи крізь вікно вузькі нивки, міркує однотипно: “Межі та межі, одна при одній... Хай йому біс! Що ж воно діється? Наче й часу небагато минуло, а так усе змінилося... Що ж воно таке? – міркує. – Ага! Стривай-но... Як же воно... зараз... Небіжчик дід мав усю цю садибу, на якій я сиджу... Нині нас п’ятеро на ній, бо ж так: він поділив землю між синами, ті – між своїми дітьми... а я знову поділю...” [Оркан 1976: 400].

Стефанік писав свою новелу після національно-визвольних революцій, коли на руїнах двох імперій поставали самостійні держави, що дебатували власні межі-кордони, тому включив у монолог старого газди тяжкі слова про “молодих, як пінка” вояків, які “справляли ворогові кулі і гармати”. Передчуваючи кінець життя, старий господар розуміє: “Доки ми ці сміючі очі, як перли, закопуємо, то й наша межа буде” [Стефанік 1943: 307]. Він тільки дорікає Богові за те, що той “не благословив їх” на справедливую справу, тому й святотатствує: “І відтоді я Тебе, Боже, не боюся!”

Отже, природній, з точки зору права, поділ колись єдиної землі зумовлює конфлікти між рідними, сусідами, сім’ями і навіть народами. Таким чином межа набуває багатозначної семантики, стає знаком соціально-етичних умовностей. Наші письменники, розуміючи цю ситуацію, починають не з осудження “багачів”, а з осмислення, як каже Стефаніків герой, “рихту” (рації) кожного учасника конфлікту, межової історії.

Орканів Бартек, констатує справедливість діда, що порівну наділив землю своїх дітей, спрямований в майбутнє, уявляючи жахні наслідки прагнення прийдешніх поколінь мати достатньо землі: “А юрби людей ідуть, сунуть, мов потривожений чорний мурашник, мільйонною сараною заливають криваві поля... І видно, як вирує ця комашня, душиться, зіштовхується, запекло б’ється за кожну скибу, аж земля зволожилася від чорної сукровиці...” [Оркан 1976: 400].

Олексій – герой “Підписався” Б. Лепкого порушив межу рідного брата ненавмисне (“пішов лихий у поле”, бо посварився з жінкою). Йому “плуг як той острій ніж по хлібі... пішов по межі” [Лепкий 1991: т.1, 446]. Конфлікт виник немовби стихійно, чисто інстинктивно. Саме в ту мить Гринько повертав в село, “побачив, що межі нема, та й, не задумуючись довго, справився з братчиком по старому звичаєві. Вчинилася бійка. Лежать наші брати-сусіди саме на тому місці, де була межа, та пробують сили” [Лепкий 1991: т.1, 446-447].

Герой Стефаніка, мучений совістю за те, що без суду вбив свого кривдника, хоча й відсидів у тюрмі, не кається. Він тільки згадує захланність сусіда (“то він богатир, у него лани, та йде в мене брати ґрунт, хоче пожерти мою ниву”), непогамованість якого викликала відповідну реакцію і наслідки в громаді: “Бере та й бере. А я косу під паху та єму у саме серце. Їж тепер землю [...]. Я прийшов і обіймав свої ниви, але богачі обходили мене здалеку, а Ти, Боже, приходив до мене ще із своєв каров” [Стефанік 1943: 306].

“Нивки”, “загони”, “загороди” малоземельних селян завжди суміряються з “ланами” багатших селян чи з плантаціями панів. Це породжує не тільки відповідні роздуми, способи вислову героїв, а й поезику – зокрема тропіку, композицію. Найпромовистіше це ілюструє новела В. Стефаніка “Лан”. І на цьому – жанрово-композиційному – рівні однотипні, подібні компоненти структури межової ситуації кожним письменником поєднуються інакше, подаються в іншій перспективі, що вже залежить від світогляду, задуму митців, їхніх стильових уподобань, від тих норм певного напрямку, які вони визнають, чи якими навіть підсвідомо керуються.

Про генезис задуму аналізованих тут творів маємо свідчення тільки Б. Лепкого. Він же подає і жанрове визначення твору “Підписався” – образок, що виник “на основі правдивої події” [Лепкий 1991: т.1, 844], розказаної автором судовим радником. Визнаючи анекдотичність кінцівки тієї події (собака підписує документ), Б. Лепкий звернув увагу на типовість такого явища, як багаторічне процесування в судах за землю. “...Старші люди знають, – нагадував письменник у коментарях до своїх “Писань”, – як поширена була у нас процесова недуга і які драми збувалися по наших селах, особливо серед ходячкової шляхти із-за межі. З другого боку, особливо судовики наші тямлять, як тяжко було нашого чоловіка намовити до підпису. На всякий спосіб тут, як і скрізь, застерігаюся проти того, немов-то я хотів би малювати наш народ особливо темним, забобонним та некультурним. Порукою до писання була мені не тенденція, а сама охота писати, передавати образи життя, якими являлися вони у призмі мого власного “я”. Люди, котрих я малюю, це здебільшого портрети, або студії з природи, але ніколи фотографії” [Лепкий 1991: т.1, 844].

Індивідуальна “призма” Б. Лепкого, про яку вже йшлося вище на основі вражень В. Стефаника та В. Оркана, зумовлювала стильову емоційну домінанту його “студій”, “образків”, “оповідань”. Про це писав свого часу В. Сімович (Верниволя): “Усі оповідання зі сільського життя навівають на читача сум. Тільки в одному з них продирається весела нута (“Оповідання дяка”)... Це й одиноке таке оповідання, що викликає щирю усмішку. Бо ж бувають смішні речі і в інших оповіданнях (“Підписався”, “Вона не з тих”), але ж читачеві від них зовсім не до сміху. Навпаки, – йому робиться тільки жалко тої, “що не з тих”, і того, що його аж собака приневолює підписатися на згоду з братом у суді.

Мало чим різняться своїм тоном і інші оповідання з життя бідних, пригноблених та принижуваних. Ось хоч би оповідання з життя сільського вчителя...” [Верниволя 1922: LV-LVI].

Співчутлива інтонація щодо персонажів малої прози Б. Лепкого в поєднанні з установкою зворушити читача, спонукати його до задумування над долею людини, – були внутрішніми причинами розростання його текстів за рахунок різних викладових форм. Письменник розширював хронотоп своїх образків, що позначалося на зовнішній композиції його творів. Він членував їх на частини, фрагменти, як правило, виділяв кінцівку, яка акцентувала увагу читачів не стільки на фабульній розв’язці, скільки на моральному смислі змальованих портретів, образків, розказаних бувальщин чи пригод. Проте приглядаючись до структури новел В. Стефаника, відчуваючи на собі їх емоційний вплив за рахунок надзвичайної концентрації духовної енергії, що передається читачам акордом поетикальних засобів, Б. Лепкий збільшував вагу психологізму, використовував засоби імпресіонізму і символізму (“Пачкар”, “В горах”, “Жертва”, “Кара”, “Босий”, “Оля”, “Образ”). У таких творах виразніше виявляється новелістична якість, функціональне значення кінцевого “пуанту”. Але схильність докладно мотивувати вчинки персонажів, ускладнювати композицію творів для всебічного розкриття характерів, для осмислення вагомих національно-суспільних проблем, усвідомлення високої вартості новел В. Стефаника поступово переключили увагу письменника з малих жанрів на інші жанрові форми – повісті та романи.

Подібна логіка в динаміці жанрової системи спостерігається і в художній спадщині В. Оркана, який вже тоді, коли публікував збірники новел, інтенсивно працював над повістями. У них він докладніше і всебічніше осмислював заторкнуті в новелах проблеми.

Очевидно, жанрова система, з одного боку, В. Стефаника, а, з другого, – Б. Лепкого та В. Оркана органічно відповідали особливостям таланту і світовідчуття цих митців.

І все-таки жанрово-стильові прикмети новелістики В. Стефаника за контрастом увиразнюють відмінність від неї малої прози Лепкого та Оркана, більше схожої між собою як за проблематикою, так і за художнім її опрацюванням.

Сучасні дослідники жанрово-стильової структури творчості В. Стефаника узагальнюючи досвід численних літературознавців-попередників, наголошують на таких рисах поезики його новел, як-от: у цих маленьких трагедіях жанроутворюючу роль відіграють передусім незвично-виняткова подія, різке зменшення питомої ваги фабульності, монологи та діалоги, позірна несумісність дій і реплік персонажів, сюрреалістичний колаж; наскрізний символ; параболічний спосіб вислову; рефрени, сконцентрована тропіка (особливо порівняння і метафори) тощо. Все це в сукупності і творить “камінний стиль” Стефаника, що дає підставу відносити його твори до експресіонізму в українській та й світовій літературі.

Власне всього цього немає в сконцентрованому вигляді ні в Лепкого, ні в Оркана. Тому польські літературознавці новели В. Оркана, а українські історики літератури оповідання Б. Лепкого не зараховують до архитворів мистецтва слова, піддаючи їх переважно проблемно-тематичному аналізу, соціологічній інтерпретації.

Суб’єктивізація відтвореного зовнішнього світу, урізноманітнення наративної техніки, композиційні і жанрові пошуки – це той шлях, на який стала тодішня європейська проза. І цю тенденцію найвиразніше показав В. Стефанік. Торкнулася вона різною мірою його друзів – Б. Лепкого та В. Оркана.

Б. Лепкий подаремно радив критикам не шукати генези своїх творів у чужих літературних взірцях. Він, як письменник, розумів, що будь-який літературний чи життєвий факт виступає для справжнього творця тільки поштовхом, імпульсом для власної уяви, в якій розгортається художній світ.

Якої б тематики не торкався В. Оркан (з життя селян, інтелігенції, філософсько-алегоричної), ідейно-проблемний пафос його малої прози, по суті, вкладається в кредо, сформульоване Б. Лепким, – “тільки плекання гуманних почувань”... може зменшити конфлікт між людьми. Про це свідчать оповідання Б. Лепкого, що “спираються на народному повір’ю” (“Мати”, “Кара”), і ті, що виростили зі спостережень за життям і виникли на документальній основі (“Дідусь”, “Нездада п’я-

тка”, “Над ставом”, “Настя”, “Скапи”, “Гусій”), і ті, де ставляться моральні проблеми на сюжетах і образах з життя тварин (“Босий” та ін.), і ті, що написані як “поезія в прозі”. Б. Лепкий і В. Оркан не відходили від реалістичної образності, націленої на відображення довколишньої дійсності в її конкретних історичних формах до умовних, алегоричних і символічних образів, а відразу синтезували елементи, що були інспіровані різними творчими напрямками. Обидва письменники успадкували від реалізму доби позитивізму спостережливість, заклопотаність проблемами своїх народів, осмислення причин соціально-психологічних конфліктів, але вийшли далеко за ці сфери зацікавлень, особливо в розкритті внутрішнього світу героїв, у використанні засобів поетики символізму та імпресіонізму, в урізноманітненні жанрової системи малої прози. Їхня подібність виразніше окреслюється на фоні новелістики Василя Стефаника.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Верниволя 1922*: Верниволя Василь (Сімович В.). Богдан Лепкий (нарис літературної діяльності і спроба характеристики письменника за двадцять п'ять літ його письменницької праці) // Лепкий Б. Писання: У 2 т. – Т.1. – Київ, Ляйпціг: Українська Накладня, 1922. – С. I-XXVII
2. *Лепкий 1991*: Лепкий Б. Твори: В 2 т. / Упоряд., автор передмови та приміток М. М. Ільницький. – К.: Дніпро, 1991. – Т.1. Поезія. Оповідання і нариси. Історичні повісті. – 862 с.; Т.2. Повість. Спогади. Виступи. – 719 с.;
3. *Лепкий 1997*: Лепкий Б. Посвяти Василеві Стефаникові. Збірник. – Тернопіль, 1997. – 100 с.
4. *Оркан 1976*: Оркан В. В розтоках. Роман, повість, оповідання. – К.: Дніпро, 1976. – 443 с.
5. *Стефаник 1943*: Стефаник В. Твори. – Львів, 1943. – 372с.